

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 13. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jautrīte Briede un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 71/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma normas, ciktāl tās nenodrošina efektīvu aizstāvību, par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. pantam.

2. Kriminālprocesa likuma mērķis atbilstoši tā 1. pantam ir noteikt tādu kriminālprocesa kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē.

3. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd Kriminālprocesa likuma normu atbilstību Satversmes un Konvencijas normām. Šāds prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Tomēr atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktam pieteikumā ir arī skaidri jānorāda konkrēta tiesību norma, kuras atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai Satversmes tiesai būtu jāvērtē. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja ieskatā Kriminālprocesa likuma neatbilstība Satversmes 92. pantam izpaužas tādējādi, ka personai, kurai Latvijā kriminālprocesā piemērots drošības līdzeklis – aizliegums izbraukt no valsts, nav iespējams klātienē piedalīties tiesas sēdē citā valstī, ja procesa virzītājs nedod atļauju personai izbraukt no Latvijas.

Kriminālprocesa likuma 255.pants noteic, ka aizliegums izbraukt no valsts ir ar procesa virzītāja lēmumu noteikts ierobežojums aizdomās turētajam vai apsūdzētajam izbraukt no valsts bez procesa virzītāja atļaujas. Tādējādi, saprātīgi interpretējot Pieteikuma iesniedzēja prasījumu, secināms, ka pieteikums iesniegts par Kriminālprocesa likuma 255. panta (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tas neļauj īstenot praktisku un efektīvu tiesību aizstāvību tiesā ārvalstī, satversmību.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktā noteiktajām prasībām.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*). Ir jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir apsūdzētais kriminālprocesā. [Datums] viņam piemērots drošības līdzeklis – aizliegums izbraukt no valsts. [Datums] Pieteikuma iesniedzējs vērsies pie procesa virzītāja – Ekonomisko lietu tiesas tiesneša – ar lūgumu atļaut viņam izbraukt no valsts, lai klātienē piedalītos tiesas sēdē administratīvā pārkāpuma lietā, kas norisinās Lietuvā. [Datums] procesa virzītājs šo lūgumu noraidījis, tostarp norādot: lūgumā norādītie apsvērumi neliecina par to, ka nepastāvētu saprātīgas alternatīvas Pieteikuma iesniedzēja interešu aizstāvībai ārvalsts tiesā. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka tādā veidā apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības, jo personas tiesības uz aizstāvību netiek nodrošinātas praktiski un efektīvi.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 241. panta otro daļu drošības līdzekli kā procesuālo piespiedu līdzekli piemēro aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, ja ir pamats uzskatīt, ka attiecīgā persona turpinās noziedzīgas darbības, traucēs pirmstiesas kriminālprocesu vai tiesu vai izvairīsies no šā procesa vai tiesas. Apstrīdētā norma noteic drošības līdzekļa – aizliegums izbraukt no valsts – saturu. Šī norma ietver iespēju personai izbraukt no valsts, ja to atļauj attiecīgais kriminālprocesa virzītājs. Kriminālprocesa normas par drošības līdzekļa piemērošanu neietver konkrētus kritērijus šādas atļaujas došanai. Vienlaikus Kriminālprocesa 12. pantā ietverts personas cilvēktiesību garantēšanas princips. Minētā panta pirmā daļa noteic, ka kriminālprocesu veic, ievērojot starptautiski atzītās cilvēktiesības un nepieļaujot neattaisnotu kriminālprocesuālo pienākumu uzlikšanu vai nesamērīgu iejaukšanos personas dzīvē.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka viņa lūgums izbraukt uz ārvalsti noraidīts nepamatoti. Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka personas tiesībām uz aizstāvību jābūt praktiskām un efektīvām. Vienlaikus pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos minētie apsvērumi saistīti tieši ar vērtējumu par procesa virzītāja atteikumu apmierināt konkrēto lūgumu izbraukt no valsts. Proti, Pieteikuma iesniedzēja ieskatā apstrīdētā norma pieļauj tādu interpretāciju, ka personas tiesības uz aizstāvību tiek nodrošinātas tikai formāli. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošana konkrētajā faktiskajā situācijā radījusi personas pamattiesību aizskārumu.

Turklāt, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, pieteikuma iesniedzējam jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti, jāpamato, ka starptautisko tiesību norma paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punktu*). Pieteikumā šāds pamatojums attiecībā uz prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas 6. pantam nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

5. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām. Iesniedzot konstitucionālo sūdzību, Pieteikuma iesniedzējam tostarp jāpamato, ka:

1) ir ievērotas prasības attiecībā uz savu tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī nav tādu līdzekļu, ar kuriem Pieteikuma iesniedzējs varētu aizstāvēt savas tiesības (*Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā un trešā daļa un sestās daļas 2. punkts*);

2) ir ievērots Satversmes tiesas likumā noteiktais termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai (*Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtā daļa*).

Pieteikumā ir jāietver arī juridiskais pamatojums (*Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts*). Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Pieteikumā norādīts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par tiesību normā ietverta pamattiesību ierobežojuma samērīguma vērtēšanas elementiem, tomēr Satversmes tiesas likuma prasībām atbilstošs prasījuma juridiskais pamatojums pieteikumā nav ietverts.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 71/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina